

Dit is een fragment van een artikel uit “De Correspondent” van 6 augustus 2016.

Een van die mensen die we interviewden was de Deense bioloog dr. Hans Meltofte, die meer dan dertig jaar werkte op een onderzoekstation in Oost-Groenland. Hij vertelde met vrolijkdroeve ogen, volgezogen met dertig jaar stilte en schoonheid, over de rampen die de wereld te wachten staan nu de opwarming van de aarde volop bezig is. We spraken over de honderdduizenden doden die er gaan vallen in de kwetsbare regio's rond de evenaar, over de vluchtelingenstromen die naar Europa zouden komen en over het verdwijnen van eeuwenoude natuur. En hoe dat nu allemaal aan het gebeuren is.

Op mijn vraag hoe erg het zou zijn als bijvoorbeeld de ijsbeer zou uitsterven, antwoordde hij in eerste instantie iets algemeen, iets over het belang van biodiversiteit. En dat hij het persoonlijk heel jammer zou vinden als de ijsbeer zou verdwijnen.

'Maar wat,' vroeg ik, 'als iemand zou zeggen: 'De ijsbeer sterft uit – *so what?*'"

Hij keek me aan en glimlachte droevig.

'In dat geval zou ik diegene niet kunnen overtuigen. Kijk, ik vind het onwaarschijnlijk waardevol dat er zulke prachtige beesten op aarde rondlopen en ik zou het doodzonde vinden als die ijsberen er niet meer zouden zijn. Maar als iemand vindt dat de ijsbeer geen waarde heeft, dan kan en zal ik hem niet overtuigen.'

Hij bleef stil en keek de camera in. Hij had het een beetje provocatief gezegd, alsof hij na lang nadenken had ingezien dat dit het enige mogelijke antwoord was.

'Als iemand vindt dat de ijsbeer geen waarde heeft, dan kan en zal ik hem niet overtuigen'

Ik moest denken aan de Mars der Beschaving, de protestmars die de Nederlandse cultuursector in 2011 organiseerde toen er een staatssecretaris in de regering zat die in alles liet blijken dat hij vond dat kunst geen waarde had. Ik herinnerde me de pogingen om hem het tegendeel te laten inzien door op opiniepagina's het dan maar uit te rekenen, de waarde van kunst, door horecaomzet en huizenprijzen het debat in te trekken. En hoe hulpeloos dat voelde.

Wat zou er nodig zijn om iemand te overtuigen van de waarde van een ijsbeer? Je zou een model kunnen maken waarmee je de invloed van de ijsbeer op de aarde zou kunnen berekenen. Voor dat model zou je dan kennis moeten hebben over de 'blikken' van de ijsbeer.

Je zou de duizenden touwtjes moeten beschrijven die aan elke individuele ijsbeer vasthangen, hoe de ijsberen die touwtjes bewegen en hoe er aan die touwtjes ook weer touwtjes vastzitten. Wat eet het voedsel van het voedsel van de ijsbeer? Maar ook: wie ziet de ijsbeer en wat zou die zien als de ijsbeer er niet meer is?

Vervolgens zou je al die variabelen in een model moeten stoppen dat uiteindelijk zo groot zou zijn als de wereld zelf. Om tenslotte die wereld dan te kunnen vergelijken met een even fictieve toekomstige wereld mét ijsberen.

Dat was wat Hans Meltofte weigerde. Hij weigerde om die onafhankelijke, objectieve buitenstaanderpositie in te nemen die die vergelijking zou kunnen maken.

En hij weigerde niet omdat hij dat niet wilde, maar omdat hij dat niet kon. Omdat niemand dat kan. Voor die vergelijking heb je het overzicht nodig dat we tot voor kort hadden gereserveerd voor de Alwetende. Alleen vanuit de zetel van de Grote Onbewogen Beweger zou je alle gevolgen kunnen overzien.

Zelfs bij zoiets meetbaars als het weer, iets dat gebonden is aan harde natuurkundige wetten, verzanden de voorspellingen na tien dagen in chaos door niet te vermijden onnauwkeurigheden. Er zijn simpelweg te veel variabelen. Wat een arrogantie om dan te denken dat we kunnen *berekenen* wat er gaat gebeuren als je een complete diersoort uit het ecosysteem zou halen.

Dat was wat ik zo inspirerend vond aan het antwoord van Hans Meltofte. Hij stelde simpelweg: de waarde van een ijsbeer is absoluut of zij is *niet*. En waar hangt die waarde vanaf? Niet van een objectief nut dat we zouden kunnen vaststellen, maar van de subjectieve waarde die een individu hem geeft.

Link naar gehele artikel: <https://decorrespondent.nl/5025/Alles-hangt-af-van-wat-wij-beslissen-denken-dromen-durven-willen-zeggen-doen/435106669800-b9c8099c>